

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Освітня програма	Менеджмент і бізнес-адміністрування, Менеджмент міжнародного бізнесу, Логістика
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Очна (денна)
Рік підготовки, семестр	3 курс, осінній семестр
Обсяг дисципліни	4 кредити (120 год.)
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік / тестування, модульна контрольна робота, семестрові атестації
Розклад занять	згідно розкладу: http://rozkklad.kpi.ua
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: к.е.н., доц, Жалдак Ганна Петрівна, h.zhaldak@kpi.ua
Розміщення курсу	https://do.ipk.kpi.ua/course/view.php?id=5559

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Метою викладання дисципліни «Корпоративна соціальна відповідальність» є можливість студентам отримати знання та навички ефективного корпоративного управління з врахуванням інтересів усіх заінтересованих сторін: держави, бізнесу, суспільства, навколишнього середовища тощо. Дисципліна вивчає теорію, методологію а також надає практичні інструменти створення і ведення соціально відповідального бізнесу. Студенти розуміють як деякі підприємства відходять від традиційних прибуткових та неприбуткових видів діяльності, створюючи новий підхід отримання цінності.

Викладення курсу зорієнтоване на формування у студентів таких **компетентностей**:

ЗК 3 - Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 4 - Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК 5 - Здатність проявляти визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;

ЗК 7 - Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК 14 - Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;

Програмні результати навчання, які набуде студент після вивчення дисципліни:

Здатність планування і провадження ефективної управлінської діяльності ринкового суб'єкта в крос-функціональному розрізі;

Базових принципів, методів, функцій та підходів до управління на рівні організації, колективу, суб'єкту

Впливу організаційно-виробничої діяльності ринкового суб'єкту на формування стратегії підприємства

Уміння

Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань у сфері менеджменту

Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та фінансові та нефінансові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію

Визначати функціональні області управлінської діяльності ринкового суб'єкта та їх взаємозв'язки в системі управління, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність такої діяльності

Пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям у сфері менеджменту, представникам різних структурних підрозділів ринкового суб'єкта.

Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід та здійснювати економічні функції ринкового суб'єкта

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна базується на знаннях з таких нормативних дисциплін, як (пререквізити): «Економіка підприємства» та «Менеджмент», і є підґрунтям для вивчення (постреквізити): написання дипломної роботи бакалавра.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність соціальної відповідальності, основні концепції та підходи до КСВ

Ціла та задачі дисципліни. Місце дисципліни у структурі освітньої програми. СВ: поняття, сутність, значення. принципи КСВ. Соціальна відповідальність бізнесу та прийняття рішень. КСВ та трудові відносини.

Підходи до розуміння сутності КСВ у сучасній економіці та суспільстві. Соціально відповідальний бізнес як явище. Елементи КСВ.

Тема 2. Джерела і атрибути корпоративної соціальної відповідальності

Моральна цінність як цінність, що передбачає для людини певні зобов'язання, які реалізуються на основі подолання себе і зовнішніх обставин. Борг як усвідомлення необхідності певного роду вчинків для реалізації моральних цінностей. Совість як здатність людини, критично оцінюючи свої вчинки, думки, бажання, усвідомлювати і переживати свою невідповідність боргу (належного).

Організаційний і управлінський механізм реалізації відповідальності: корпоративна культура, стиль управління і стратегії поведінки управлінця, делегування повноважень і мотивація, посадова і іміджева моделі регулювання поведінки, договірні або контрактні зобов'язання, які формулюють умови настання відповідальності.

Тема 3. КСВ та ділова репутація фірми

КСВ та імідж фірми. Формування ділової репутації, її оцінка контактними групами. Види ділової репутації. Стійкий розвиток та КСВ. Концепція стійкого розвитку України та КСВ. Сучасні тенденції та перспективи розвитку КСВ. Створення цінності через КСВ. Соціальна відповідальність як основа корпоративної комунікаційної системи.

Значення нематеріальних факторів у розвитку бізнесу.

Тема 4. Стратегія КСВ

Зв'язок КСВ із стратегією розвитку фірми. Визначення ключових заінтересованих сторін компанії. Система управління КСВ і її основні функції (підсистеми). Організаційна структура системи управління КСВ: рівні управління, ким представлені та основні функції.

Лідери в галузі КСВ. Особливості національного досвіду регулювання діяльності компанії у сфері КСВ. Рівень активності по просуванню КСВ у різних країнах. Фактори успіху: приклади кращих практик. США, Європа, Африка.

Тема 5. Нефінансові звіти

Основні етапи розвитку представлення нефінансової інформації. Підходи до розкриття нефінансової інформації. Форми представлення соціальних звітів (звіт про КСВ, стійкий розвиток). Способи інформування зацікавлених сторін. Ризики розкриття нефінансової інформації. Індекси стійкого розвитку.

Обов'язковий та добровільний характер розкриття інформації.

Тема 6. Соціальні інвестиції та соціальне партнерство бізнесу

Соціальний маркетинг - стимулювання продажів за допомогою соціальних дій, приклади. Партнерські відносини з ЗМІ- політика компаній, самі освітлювані теми в області СІ і КСВ, приклад. Відносини з органами влади. Пізнаваність бренду. Якісні соціальні акції.

Розробка системи оціночних показників соціальної політики підприємств. Головне завдання, цілі, актуальність, переваги. Напрямки оцінки – чотири основні напрями. Шлях досягнення максимальної ефективності. етапи порівняння ефективності. Репутаційний фактор.

Тема 7. Кодекси корпоративної поведінки та етичні кодекси

Поняття етики. Кодекси корпоративної поведінки: історія виникнення та розвитку. Кодекс корпоративної поведінки в Росії. Ухвалення етичних кодексів в організаціях. Боротьба з корупцією: міжнародний досвід та національна стратегія по боротьбі з корупцією в Україні.

Тема 8. Рівні і показники КСВ. Соціальні та благодійні програми

Поняття «внутрішня КСВ» та «зовнішня КСВ». Навіщо компаніям програми соціальної відповідальності? Формування корпоративної культури: відповідальність перед співробітниками. Динаміка благодійної діяльності компаній. як вибудувати стратегію благодійності в компанії? Залучення клієнтів у благодійність і соціальні програми компанії. Корпоративне волонтерство: залучення співробітників в благодійні програми. моделі фінансування соціальних і благодійних програм.

Тема 9. Найкращі практики КСВ та стратегічні напрями розвитку КСВ в Україні.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Гарбар Ж.В., Мазур К.В., Мостенська Т.Г. Корпоративне управління та соціальна відповідальність. Корпоративна соціальна відповідальність: навчальний посібник. Вінниця: ВНАУ, 2020. 228 с.
2. Кузьмін О, Станасюк Н., Пасінович І., Пирог О., Чернобай Л. Основи корпоративної соціальної відповідальності. Стратегії та ділові практики. Київ : Кондор. 2021. 244 с.
3. Кузьмін О., Пирог О., Чернобай Л., Станасюк Н., Пасінович І. Соціальна відповідальність. Практичний аспект. Київ : Кондор. 2021. 244 с.

4. Відповідальна поведінка бізнесу в часи війни в Україні. Дослідження контексту. UNDP. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/vidpovidalna-povedinka-biznesu-v-chasy-viyny-v-ukrayin-idoslidzhennya-kontekstu>

5. Скопенко, Н. С. Сучасні інформаційні технології в управлінні та їх вплив на реалізацію основних завдань корпоративної соціальної відповідальності / Н. С. Скопенко // Менеджмент організацій і адміністрування: теорія та практика : колективна монографія. – Київ : Кафедра, 2020. – С. 359-370.

Додаткова:

1. Соціальна відповідальність : навч. посіб. / А. М. Колот, О. А. Грішнова, О. О. Герасименко та ін. ; за заг. ред. д.е.н., проф. А. М. Колота. — К. : КНЕУ, 2015. — 519 с.

2. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика: підручник / за науковою редакцією д.е.н., проф., засл. діяч науки і техніки України Редькіна О.С. – К.: Вид-во «Фарбований лист», 2011. – 480с..

3. Котлер Ф. Корпоративна соціальна відповідальність / Ф. Котлер, Н. Лі // Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства Пер. з англ. С. Яринич. К.: Стандарт, 2005 С.4.

4. Проект Концепції соціального розвитку України на 2013—2023 рр. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://mlsp.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=153212-&cat_id=107177

5. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія / А.М. Колот, О.А. Грішнова та ін.; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. — К.: КНЕУ, 2012.

6. Чупріна М.О., Жалдак Г.П. Світові тренди в сфері розвитку корпоративної відповідальності. Ефективна економіка. Електронне фахове видання з економіки. 2020. №11. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8365>

7. Opinion – Responsible Business Conduct in Times of War. E-international relations. URL: <http://www.eir.info/2022/10/22/opinion-responsible-business-conduct-in-times-of-war/>

8. Як змінилась корпоративна соціальна відповідальність компаній в умовах війни? Budni. URL: <https://budni.robota.ua/ru/corporate-culture/yak-zminilas-korporativna-sotsialna-vidpovidalnist-kompaniy-v-umovah-viyni>

9. Abukari, K., Musah, A., & Assaidi, A.. The Role of Corporate Sustainability and Its Consistency on Firm Financial Performance: Canadian Evidence*. Accounting Perspectives. 2022 <https://doi.org/10.1111/1911-3838.12309>.

10. Agyemang, O. S., & Ansong, A.. Corporate social responsibility and firm performance of Ghanaian SMEs. Journal of Global Responsibility, 2017. 8(1), 47–62. <https://doi.org/10.1108/JGR-03-2016-0007>.

11. Alshurafat, H., Ananzeh, H., Al-Hazaima, H., & Al Shbail, M. O.. Do different dimensions of corporate social responsibility disclosure have different economic consequence: multi-approaches for profitability examination. Competitiveness Review: An International Business Journal, 2023. 33(1), 240–263. <https://doi.org/10.1108/CR-06-2022-0082>.

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Сервер Верховної Ради України - www.rada.gov.ua

2. Ліга Бізнес-Інформ - www.liga.net

3. Нормативні акти України - www.nau.kiev.ua

4. Право. Україна - www.legal.com.ua

5. Українське право - www.ukrpravo.com

6. МОН України - www.mon.gov.ua

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

В межах вивчення дисципліни протягом семестру заплановано проведення лекційних та практичних занять, написання модульної контрольної роботи, розв'язання конкретних господарських ситуацій (у т.ч. кейс-завдання), проведення дискусій, обговорення аналітичних прикладів із проведення презентацій.

Під час вивчення матеріалу застосовуються такі методи колективного та активного навчання:

1) особистісно-орієнтовані технології, засновані на активних формах в методах навчання: мозковий штурм під час колективних дискусій, розв'язання кейсів, інтерактивне спілкування.

2) методи проблемного навчання (проблемний виклад матеріалу), частково пошукові завдання, аналітичні доповіді та аналіз окремих ситуацій;

3) інформаційно-комунікаційні технології, що забезпечують проблемно-дослідницький характер процесу навчання та активізацію самостійної роботи студентів (електронні презентації для лекційних занять, використання аудіо-, відео-підтримки навчальних занять), доповнення традиційних навчальних занять засобами взаємодії на основі мережевих комунікаційних можливостей (інтернет-лекції, інтернет-семінари під час дистанційного навчання).

Нижче наведена тематика та структурно-логічна побудова курсу (календарний план):

Тиждень навчання	Тема, що вивчається	Види навчальної діяльності
1-3	Тема 1. Основні концепції та підходи до КСВ	Опитування, кейс
4-5	Тема 2. Джерела і атрибути корпоративної соціальної відповідальності	Кейс
6-8	Тема 3. КСВ та ділова репутація фірми	Дискусія
9-10	Тема 4. Стратегія КСВ	Розгляд конкретних ситуацій
11-12	Тема 5. Нефінансові звіти	Творче завдання
13-14	Тема 6. Соціальні інвестиції та соціальне партнерство бізнесу	Опитування, кейс
14-15	Тема 7. Кодекси корпоративної поведінки та етичні кодекси	Дискусія
16-17	Тема 8. Рівні та оцінка КСВ. Соціальні та благодійні програми Тема 9. Найкращі практики КСВ та бенчмаркінг.	Розгляд конкретних ситуацій
18	Залік	

Тематика та структурно-логічна побудова курсу

Навчальним планом передбачено проведення 18 годин лекційних та 18 годин практичних занять, модульний контроль.

Тиждень навчання	Назва розділів, тем	Розподіл годин		Опис занять	Навчальна діяльність та оцінювання
		Л	П		
1-2	Тема 1. Основні концепції та підходи до КСВ	2	2	Л: Тема 1. Основні концепції та підходи до КСВ П. Дискусія: Значення основних концепцій та підходів до КСВ в розвитку сучасної економічної системи. Вправа для командної роботи: Для обраного підприємства визначити концепцію та фактори впливу на КСВ.	Н: експрес-опитування дискусія; презентації та обговорення аналітичних доповідей і командних завдань О: тестування ; оцінка командних завдань і активності студентів на парі
3-4	Тема 2. Джерела і атрибути корпоративної соціальної відповідальності	2	2	Тема 2. Джерела і атрибути корпоративної соціальної відповідальності П. Дискусія: Взаємозв'язок джерел і атрибутів КСВ. Тренінг практичних навичок: для обраного підприємства	Н: презентації, розв'язання практичних ситуацій, тематична дискусія, експрес-опитування

				визначити джерела та атрибути КСВ	О: оцінка командних завдань і активності студентів на парі
5-6	Тема 3. КСВ та ділова репутація фірми	2	2	Л: Тема 3. КСВ та ділова репутація фірми. П. На прикладі підприємства здійснити аналіз та оцінювання рівня розвитку ділової репутації.	Н: презентації, розв'язання практичних ситуацій, тематична дискусія О: оцінка командних завдань і активності студентів на парі
7-9	Тема 4. Стратегія КСВ	3	1	Л: Тема 4. Стратегія КСВ. П. Командна робота: Аналіз наявних прикладів побудови стратегії КСВ на різних підприємствах	Н: експрес-опитування, захист командних презентацій, розрахункові задачі, О: тестування; оцінка командних завдань, розрахункових задач та активності студентів на парі
10	Модульна контрольна робота (МКР)		2	Передбачає теоретичні, тестові та аналітичні завдання	Оцінювання ПРН за Т. 1-4
11-12	Тема 5. Нефінансові звіти	2	2	Л: Тема 5. Нефінансові звіти П. Тренінг практичних навичок: Визначити показники оцінки з використанням нефінансової звітності на обраному підприємстві.	Н: експрес-опитування, презентації, розрахункові задачі, дискусії О: оцінка командних завдань, розрахункових задач та активності студентів на парі
13-14	Тема 6. Соціальні інвестиції та соціальне партнерство бізнесу	2	2	Л: Соціальні інвестиції та соціальне партнерство бізнесу П. Сучасні вимоги до соціальних інвестицій та сутність соціального партнерства	Н: експрес-опитування, презентації, розв'язання практичних ситуацій, О: оцінка командних завдань і активності студентів на парі
15	Тема 7. Кодекси корпоративної поведінки та етичні кодекси	3	1	Л: Кодекси корпоративної поведінки та етичні кодекси П. Особливості кодексів корпоративної поведінки та етичних кодексів .	Н: експрес-опитування, тематична дискусія, презентації О: оцінка командних презентацій і активності студентів на парі
16-17	Тема 8. Рівні та оцінка КСВ. Соціальні та благодійні програми Тема 9. Найкращі практики КСВ та бенчмаркінг.	2	2	Тема 8. Рівні та оцінка КСВ. Соціальні та благодійні програми Тема 9. Найкращі практики КСВ та бенчмаркінг. П. Командна робота: На обраному підприємстві визначити напрями розвитку КСВ	Н: тематична дискусія, розв'язання практичних ситуацій О: тестування; оцінка презентацій, і активності студентів на парі
18	Залік		2	Оголошення рейтингу, написання залікової контрольної роботи	Оцінювання ПРН за Т. 1-8
	Всього	18	18		

Примітка: Л – лекції, П – практичні заняття, Н – навчальна діяльність, О - оцінювання

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота студентів передбачає самостійне опрацювання додаткових матеріалів курсу, підготовку до практичних занять, виконання домашніх завдань у вигляді кейсів, розв'язання практичних ситуацій, підготовка міні-презентацій, виконання творчих завдань, підготовку до проведення ділової гри. Обсяги часу на виконання самостійної роботи вказані у таблиці

№ з/п	Самостійна робота студентів	Кількість годин СРС
1	Підготовка до аудиторного заняття: пошук та аналіз прикладів різних підходів до КСВ	4
2	Підготовка до аудиторного заняття: Джерела і атрибути корпоративної соціальної відповідальності	10
3	Підготовка до аудиторного заняття: КСВ та ділова репутація фірми	10
4	Підготовка аналітичних прикладів, які ілюструють стратегія КСВ	10
5	Підготовка до аудиторного заняття: Нефінансові звіти	10
6	Виконання кейс завдання та підготовка аналітичних прикладів за темою Соціальні інвестиції та соціальне партнерство бізнесу	6
7	Підготовка до дискусії з Соціальні інвестиції та соціальне партнерство бізнесу	6
8	Підготовка до захисту конкретних ситуацій з теми Кодекси корпоративної поведінки та етичні кодекси	6
9	Підготовка до опитування з теми: Рівні та оцінка КСВ. Соціальні та благодійні програми.	6
10	Дискусія на тему Внутрішня і зовнішня КСВ. Соціальні та благодійні програми	6
11	Підготовка до складання модульної контрольної роботи	4
12	Підготовка до заліку	6
		84

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять є вільним, бали за присутність на лекція та практичних заняттях не додаються. Втім, вагома частина рейтингу студента формується через активну участь у заходах на практичних заняттях, а саме у вирішенні задач, участі у ділових іграх, аналіз конкретних ситуацій, груповій та індивідуальній роботі. Тому пропуск практичного заняття не дає можливість отримати студенти бали у семестровий рейтинг.

На території університету студенти мають поводити себе відповідно до Правил внутрішнього розпорядку.

В аудиторіях на лекційних та практичних заняттях користуватись мобільним телефоном потрібно у беззвучному режимі.

Дедлайни та пересладання

Ключовими заходами при викладанні дисципліни є ті, які формують семестровий рейтинг студента. Тому студенти мають своєчасно виконувати практичні завдання після опрацювання теми, писати модульну контрольну роботу наприкінці курсу.

Якщо контрольні заходи пропущені з поважних причин (хвороба або вагомі життєві обставини), студенту надається можливість додатково скласти контрольне завдання протягом найближчого тижня. В разі порушення термінів і невиконання завдання з неповажних причин, студент не допускається до складання екзамену в основну сесію.

Заохочувальні та штрафні бали

Заохочувальні бали студент може отримати за поглиблене вивчення окремих тем курсу, що може бути представлено у вигляді наукових тез, наукової статті, есе, презентації тощо. Також заохочувальні бали студент може отримати за участь у студентських олімпіадах та конкурсах наукових робіт згідно тематиці курсу. Штрафні бали з дисципліни передбачаються за порушення строків надання робіт на перевірку.

Академічна доброчесність

При оцінювання робіт студентів особлива увага приділяється дотриманню політики академічної доброчесності. В разі виявлення дублювання робіт, такі роботи отримують нульовий рейтинг.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Оцінювання ґрунтується на застосування рейтингової системи оцінювання, яка передбачає систематичну роботу студентів протягом семестру і складається з наступних заходів:

1. Робота на практичному занятті (кейси, дискусії, опитування) (5 по 3 бали) (max 15 балів) – на початку практичного заняття після завершення теми на лекційному занятті.
2. Модульна контрольна робота (max 25 балів) – виконується на практичному занятті після проходження теми Стратегія КСВ. Виконання модульної контрольної роботи (МКР) (може виконуватись у вигляді тесту в мудлі)
3. Розгляд конкретних ситуацій (5 по 5 балів) (max 25 балів) – протягом семестру студенти мають брати активну участь у розгляді конкретних ситуацій, що відбувається у класі, участь у ділових іграх, участь у командних заходах.
4. Виступ з проблемною доповіддю (max 10 балів) – кожен студент за семестр має виступити з однією проблемною доповіддю за темою із запропонованого переліку. За погодженням з лектором студент може запропонувати власну тему, якщо вона відповідає критерію актуальності та профілю дисципліни
5. Міні-проект з соціальної відповідальності (max 25 балів) Робота передбачає розгляд конкретного підприємства та визначення основних аспектів КСВ і її ефективності.

Максимальний бал за курс – **100 балів**.

За умови дистанційного навчання, якщо студент набирає протягом семестру від 60 до 100 балів, йому може бути запропоноване виставлення оцінки «автоматом».

За умови аудиторного навчання, підсумковий рейтинг студента визначається як:

$$RC=50+50=100$$

де 50 балів – семестровий рейтинг, який визначається діленням семестрових балів навпіл.

50 балів – залік у письмовій формі.

Залік (max 50 балів) – проводиться у письмовому вигляді відповідно до розкладу після завершення аудиторного навчання.

Календарний контроль проводиться у вигляді двох атестацій. Умовою першої атестації є отримання не менше 10 балів та виконання всіх кейс-робіт (на час атестації). Умовою другої атестації – отримання не менше 25 балів, виконання всіх кейс-робіт.

Допуск до складання Підсумкового заліку можливий за умови отримання студентом не менше 50 балів за п. 1-5.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

У рейтинг студента можуть бути зараховані сертифікати проходження очних або дистанційних курсів за тематикою курсу.

Викладення дисципліни може відбуватись у дистанційній формі в разі введення карантинних обмежень на території університету.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри менеджменту підприємств, к.е.н. Жалдак Г.П.

Ухвалено кафедрою менеджменту (протокол № 19 від 29.06.2023)

Погоджено Методичною комісією ФММ (протокол № 11 від 30.06.2023)